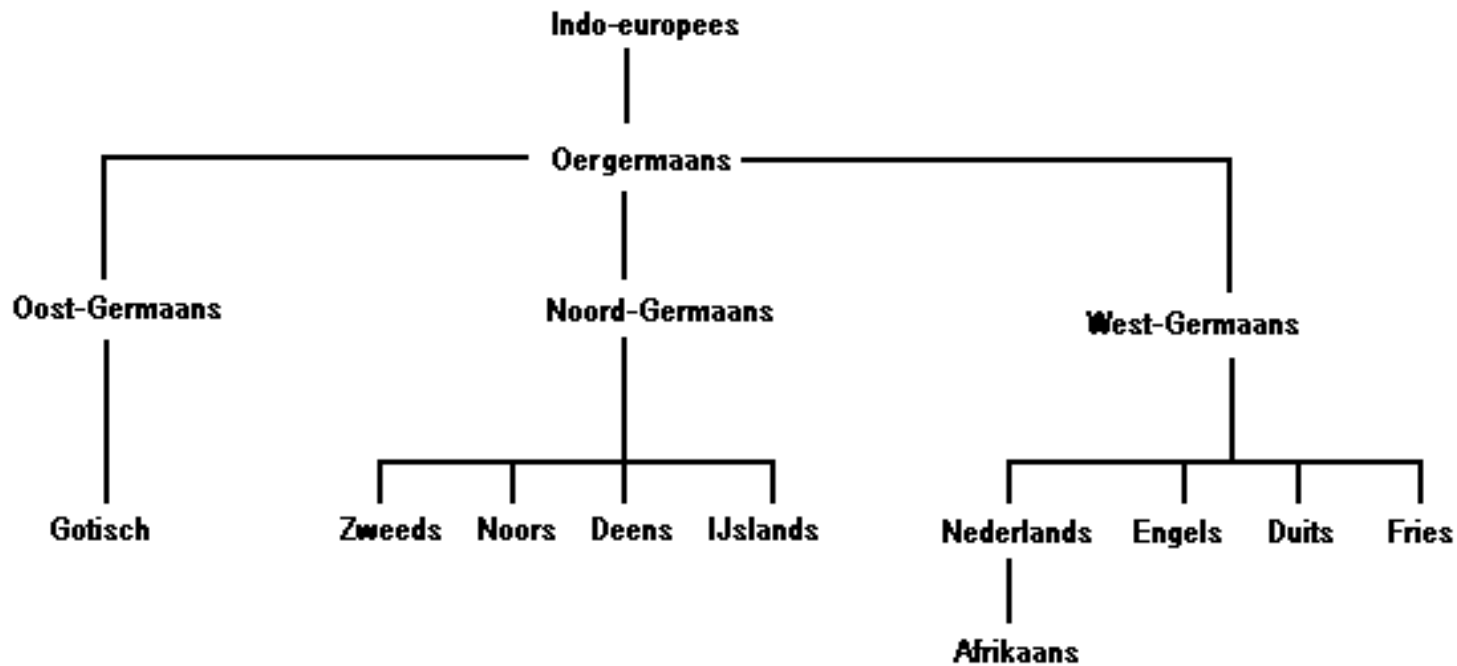

GENETICKÁ A TYPOLOGICKÁ PŘÍBUZNOST JAZYKŮ

- 1) Wat verstaan we onder de genetische classificatie van talen? Volgens welke criteria worden hier talen ingedeeld?
- 2) Hoe zijn talen typologisch verwant?
- 3) Waar vinden we het Nederlands in het systeem van Germaanse talen?

- 1) genetische verwantschap
- 2) typologische verwantschap
- 3) areale verwantschap
- 4) Nederlands in het systeem van Germaanse talen

GENETICKÁ PŘÍBUZNOST

GENETISCHE VERWANTSCHAP TUSSEN

TALEN

- Nederlands en Duits
- A) stad/Stadt - dezelfde betekenis in beide talen
- B) Gestern lief der Mann dort
- Gisteren liep die man daar
- - plaats van de persoonsvorm
- C) klankinventaris - vergelijkbaar

TYPOLOGICKÁ PŘÍBUZNOST

TYPOLOGISCHE VERWANTSCHAP

⊙ **A) fonologická typologie:** jazyky dělíme dle

- ⊙ a) přízvuku (pevný/pohyblivý)
- ⊙ b) tónu (přítomnost/nepřítomnost)
- ⊙ c) charakter slabiky
- ⊙ d) typ systému vokálů a konsonantů

⊙ **B) morfologická typologie:**

- ⊙ syntetické/flexivní versus analytické/izolační jazyky =
synthetische en analytische talen

C) syntaktická typologie: zejména dle základního typu slovosledu, př. SVO (EN CZ, NIZ), SOV (NIZ), VSO (arab.)

TYPOLOGISCHE CLASSIFICATIE

- jazyky dělíme podle toho, zda jsou u nich přítomny nějaké podobné rysy, které jsou pro daný jazykový typ charakteristické. Jazyky nemusí být přítomny geneticky, jsou ale příbuzné strukturně

AREALE VERWANTSCHAP

- Jazyky, které existují vedle sebe v určité oblasti a např. v rámci dvojjazyčnosti obyvatel se si navzájem přizpůsobily. Hovoříme poté o vytvoření tzv. *Sprachbund* / *Jazykového svazu*.

GENETISCHE VERWANTSCHAP

- NL   D
  - huis   Haus
  - Bruin   braun
  - Zuigen   saugen
  - => /ui/ x /au/ = systematické shody
-
- A) comparatieve reconstructie
  - B) prototaal

GENETISCHE VERWANTSCHAP

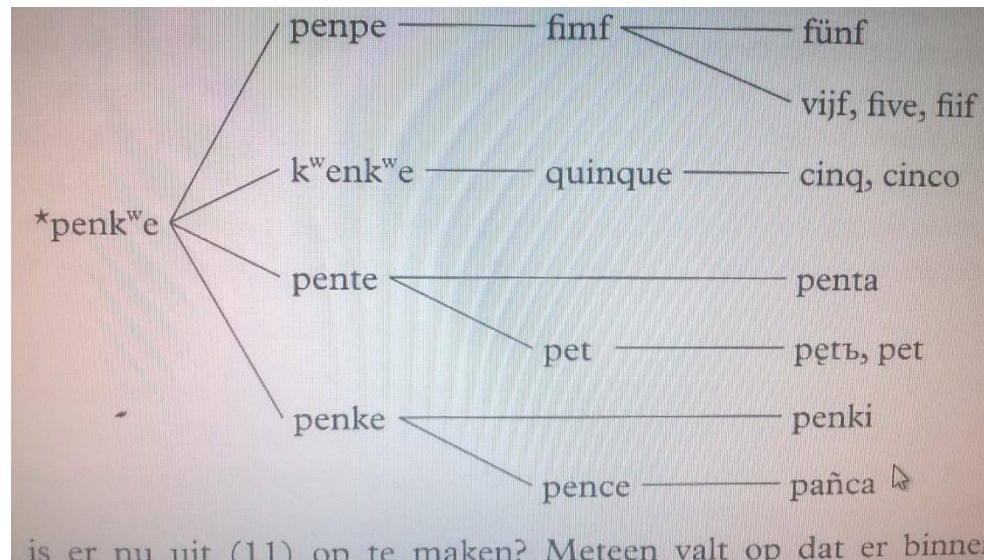
○ NL	drie	vier	vijf
○ D	drei	vier	fünf
○ Fries	trije	fjouwer	fiif
○ Eng	three	four	five
○ Gotisch	threis	fidwor	fimf

Ad 3: *treyes

Ad 5:

Klankwetten

prototaal

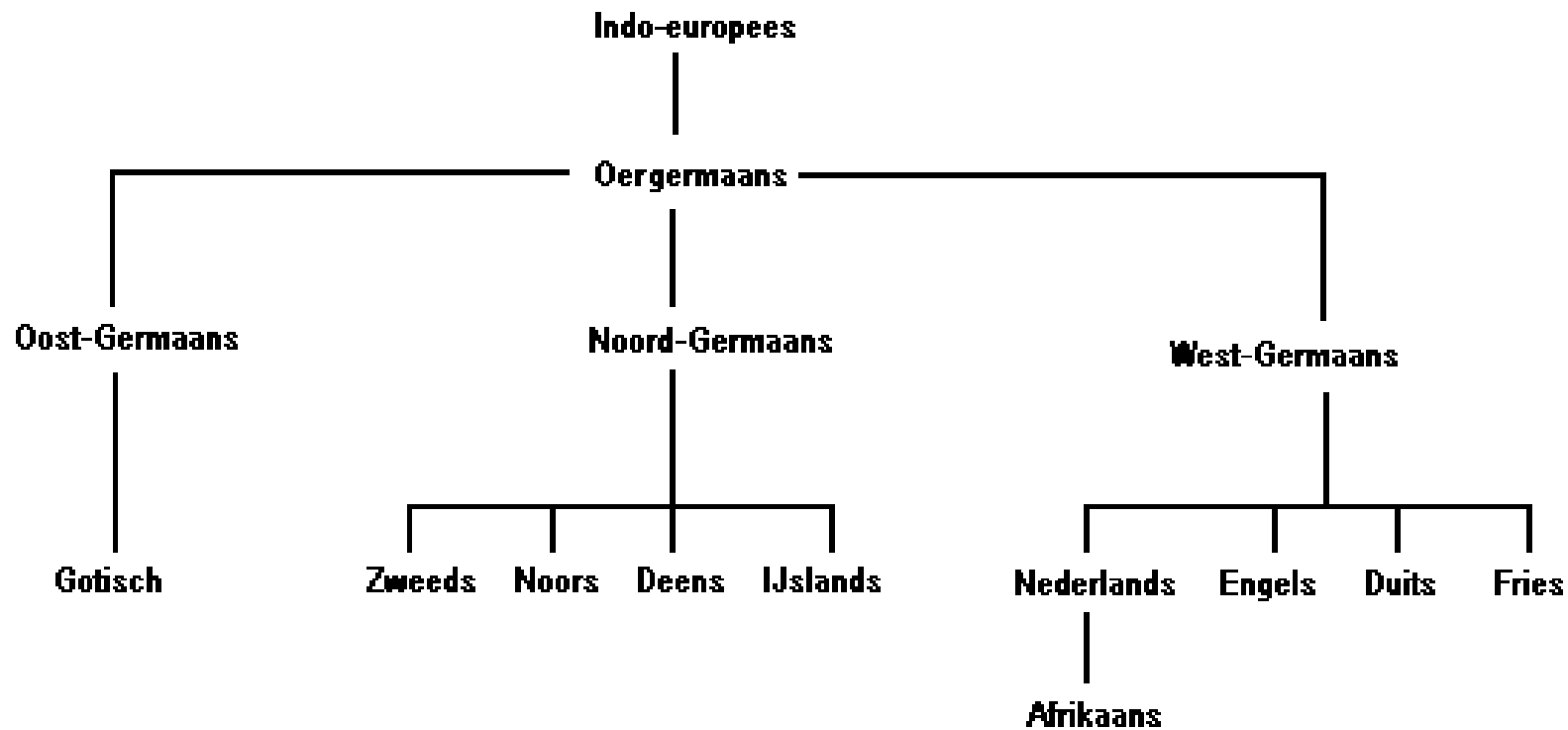

GENETISCHE VERWANTSCHAP

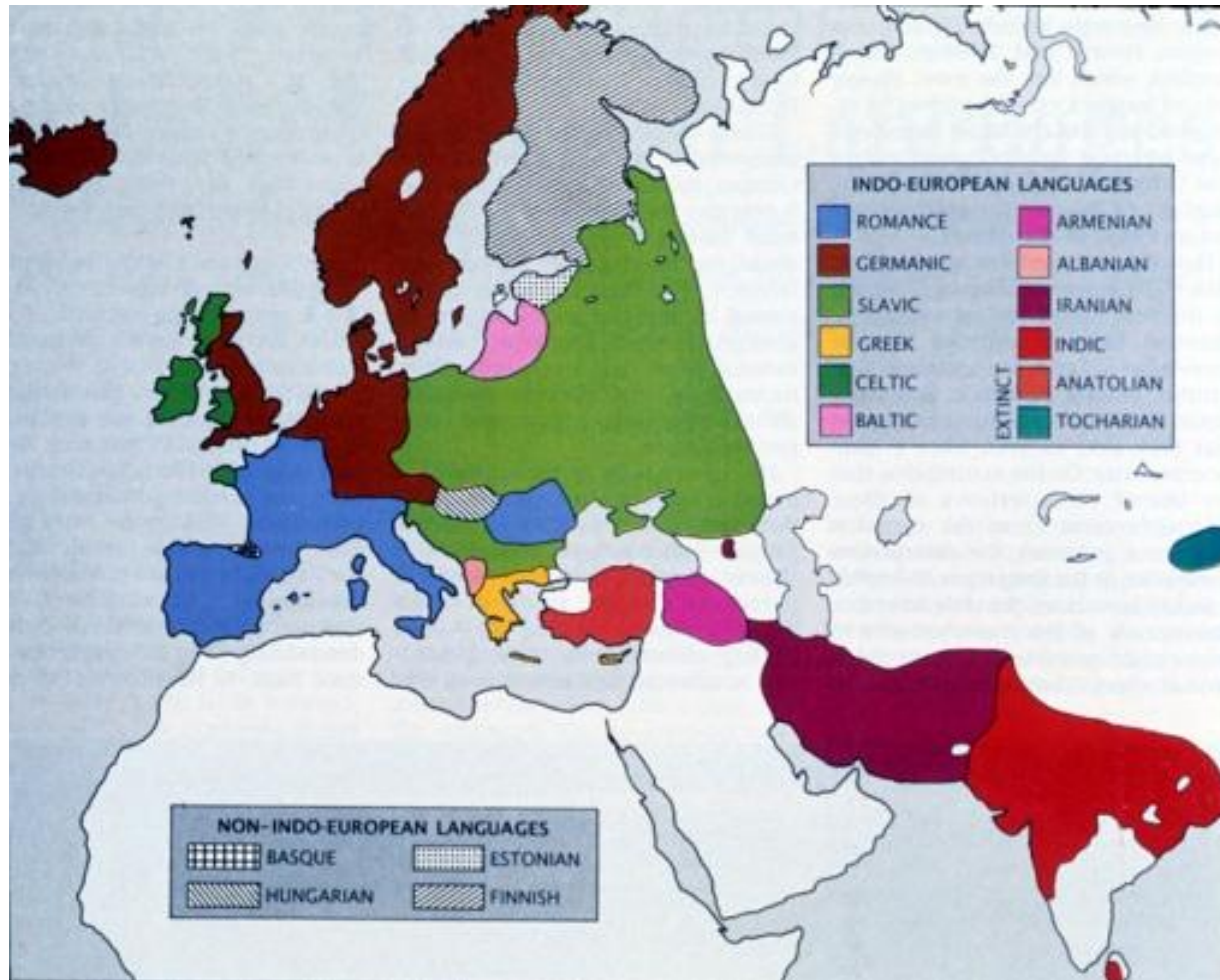
- Proto-Indoeuropees en proto-Germaans
- /p/ in PIN = /f/ in PG

Latijn	Frans	Italiaans	Nederlands	Duits
pater	père	padre	vader	Vater
frater	frère	fratello	broer	Bruder
tres	trois	tre	drie	drei

GERMAANSE TALEN

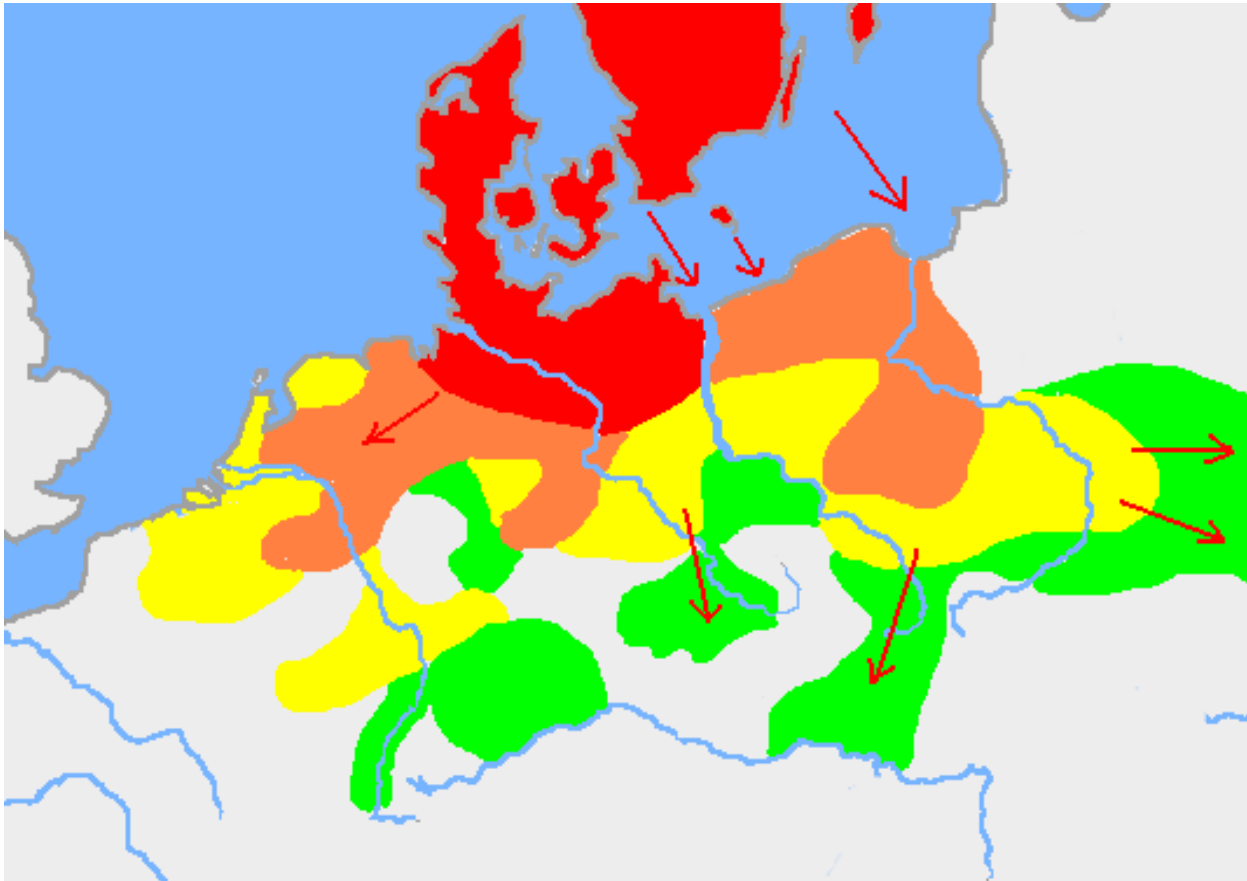

INDOEUROPESE TAALFAMILIE

GERMAANSE STAMMEN IN EUROPA

- Osídlení před r. 750 př. n. l.   do roku 500 př. n. l.   do roku 250 př. n. l.   do roku 100 n. l.

NEDERLANDS BINNEN GERMAANSE TALEN

- Dvojí posouvání hlásek
- 1) první germánské posouvání hlásek cca do 2. st. po K. = germánské jazyky se vyčlenily z IE
- 2) druhé - hornoněmecké posouvání hlásek cca mezi 6. - 8. st. po K. = nizozemština se odlišila od němčiny

BERNRATHSKÁ LINIE

HORNONĚMECKÁ A DOLNONĚMECKÁ ÚZEMÍ = VZNIK NEDERDUITS

○ Hláskové posuny v rámci hornoněmeckého posouvání hlásek

	Stará horní němčina	Němčina	Nizozemština
p>pf	apfuli	Apfel	appel
t>ts	setzen	Setzen	zetten
k>k	mahhon	Machen	maken
p>ff/f	slafan	Schlafen	slapen
t>ss	wazzan	Wasser	water
k>/X/	buoh	Buch	boek

NEDERLANDS

- O nizozemštině, která se zřetelně odlišila od staré horní němčiny, pak hovoříme zhruba až od 8. století n. l.
- Ve vývoji nizozemštiny rozlišujeme čtyři zásadní mezníky, tzv. starou nizozemštinu (*Oudnederlands*) 8. století - 1150, dále střední nizozemštinu (*Middelnederlands*) 1150 - 1500, novou nizozemštinu (*Nieuwnederlands*) od 16. století a současnou nizozemštinu (*Hedendaags Nederlands*), a to zhruba od roku 1930. (tamtéž, s. 33).

HUISWERK

- ◉ Lees de tekst:
- ◉ Příbuznost nizozemštiny a vybraných germánských jazyků